

Beogradska otvorena škola
Masarikova 5/16
11000 Beograd
Srbija

| t | +381113061372
| f | +381113613112
| w | www.bos.rs
| m | bos@bos.rs

Sažeti predlog praktične politike

SISTEM ENERGETSKOG MENADŽMENTA U GRADOVIMA I OPŠTINAMA U SRBIJI

Trenutno stanje i preporuke za unapređenje

Autor: Ognjan Pantić
Maj 2019

Sažetak

Sistem energetskog menadžmenta u Srbiji i dalje je u početnoj fazi uspostavljanja. Šest godina nakon što je donet Zakon o efikasnom korišćenju energije, kojim se predviđa uspostavljanje sistema energetskog menadžmenta, 60% gradova i opština koji spadaju u obveznike sistema još uvek nije imenovalo energetskog menadžera. Pored toga, tek 9% gradova i opština izvestilo je Ministarstvo rudarstva i energetike o ostvarenim ciljevima uštede za prethodnu godinu, a čak 95% gradova i opština obveznika još uvek nema usvojen Program energetske efikasnosti, dokument koji treba da predstavlja polaznu osnovu za uspešno sprovođenje politike energetske efikasnosti na lokalnom nivou. Ključni uzroci problema leže u činjenici da gradovi i opštine, koji nemaju na raspolaganju kadar odgovarajućeg obrazovnog profila, nisu u stanju da zaposle kompetentna lica na ovim poslovima, usled zabrane zapošljavanja u javnom sektoru, koja je na snazi. Pored toga, oni koji su već zaposleni na poslovima energetskog menadžmenta suočeni su sa nedostatkom kapaciteta, te je u preko 80% gradova i opština prepoznata potreba za organizovanjem dodatnih obuka na temu uspostavljanja i funkcionisanja sistema energetskog menadžmenta. Imperativ promene trenutnog stanja ne leži samo u kontekstu evropskih integracija i primene postojećeg zakonskog i podzakonskog okvira, budući da je na delu neuspešna primena odredbi Direktive o energetske efikasnosti koje su prenete kroz Zakon o efikasnom korišćenju energije. Pre svega je reč o činjenici da, pri trenutnom stanju, potencijal energetske efikasnosti za smanjenje potrošnje energije,

doprinos borbi protiv klimatskih promena, kao i ostvarivanja preko potrebnih ušteda u budžetima lokalnih samouprava, nije ni izbliza iskorišćen. Visok energetske intenzitet, veliki doprinos emisijama gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora, kao i prezaduženost gradova i opština, problemi su na koje se može uticati uspešnom primenom politike energetske efikasnosti kroz energetske menadžment.

Namena ovog dokumenta je da, na osnovu sprovedenog istraživanja o primeni Zakona o efikasnom korišćenju energije u gradovima i opštinama u Srbiji, ukaže na ključne izazove u procesu uspostavljanja sistema energetskog menadžmenta, kao i da pruži preporuke za unapređenje.

Kako bi, u trenutnim okolnostima, sistem energetskog menadžmenta mogao dalje da napreduje, potrebno je da se gradovi i opštine najpre okrenu angažovanju licenciranih energetskih menadžera putem ugovora, odnosno da se kroz „outsourcing“ ove usluge započnu aktivnosti na planu energetskog menadžmenta. Pored toga, gradovi i opštine mogu ostvariti saradnju na uspostavljanju sistema energetskog menadžmenta i osnovati zajedničku kancelariju za energetske menadžment, kao deljeni resurs. Podizanje kapaciteta za uspostavljanje sistema potrebno je vršiti kontinuirano, i u skladu sa prepoznatim potrebama administracije na lokalnom nivou. U oblasti mapiranja potreba, koncipiranja i organizovanja obuka postoji veliki prostor za angažovanje organizacija civilnog društva i ostvarivanje saradnje sa stručnom javnošću, dok se podrška za organizovanje ovakvih obuka može obezbediti iz Budžetskog fonda za energetske efikasnost.

Zašto je važno unaprediti sistem energetskog menadžmenta?

Energetski intenzitet Srbije, posmatran kao odnos između ukupno proizvedene količine energije i jedinice bruto domaćeg proizvoda, značajno je veći nego u državama Evropske unije. Podaci Međunarodne agencije za energetiku (International Energy Agency), pokazuju da je Srbija morala da uloži 0,37 tona ekvivalentne nafte kako bi proizvela 1000 dolara bruto domaćeg proizvoda. Poređenja radi, prosek za državu Evropske unije je 0,11 tona za isti iznos¹. Iako ovo nije jedini i najprecizniji indikator vezan za potrošnju energije, činjenica da se po jedinici bruto domaćeg proizvoda u Srbiji troši mnogo više energije, slikovito pokazuje da **postoji veliki prostor ka ostvarenju ušteda u potrošnji energije**.

Unapređenje efikasnosti korišćenja energije je važno radi uštede resursa i smanjenja potrošnje fosilnih goriva, čije sagorevanje direktno doprinosi klimatskim promenama. U godinama u kojima borba protiv klimatskih promena doživljava svoj zamajac, posebno je važno dopriniti smanjenju emisija iz energetskog sektora u Srbiji, za koji se procenjuje da je odgovoran za oko 80% emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Unapređenje energetske efikasnosti na lokalnom nivou, u gradovima i opštinama, posebno dobija na značaju zbog potrebe smanjenja troškova za energiju, koje snose svi građani. Poslednje analize

¹ International Energy Agency; Key World Energy Statistics, 2017, strana 106. Dostupno na: <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/KeyWorld2017.pdf>

Fiskalnog saveta ukazuju na velike probleme sa kojima se lokalne samouprave suočavaju u pogledu finansija², uz procene da gradovi i opštine, sa svojim preduzećima, duguju oko milijardu evra, pri čemu loše upravljanje javnim finansijama koči rast bruto domaćeg proizvoda i rezultira u niskom kvalitetu usluga pruženom građanima.

Smanjenje potrošnje energije i troškova vezanih za energiju i energente doprinosi očuvanju životne sredine i zdravlja građana i stvara prilike da se sredstva, prvobitno namenjena za prekomernu proizvodnju i potrošnju energije, pametnije utroše i doprinesu ekonomskom razvoju.

Razvoj sistema i značaj energetskog menadžmenta

Okvir za unapređenje upravljanja potrošnjom energije u Srbiji dat je kroz proces pristupanja Srbije Evropskoj uniji. Kao država kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, Srbija je u obavezi da u domaće zakonodavstvo prenese i primeni pravne tekovine Evropske unije. Evropska unija daje veliki značaj energetskoj efikasnosti kao sredstvu za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, borbe protiv klimatskih promena i zaštite životne sredine. Svoje ciljeve po pitanju energetske efikasnosti Evropska unija definiše vrlo ambiciozno, tako da se, prema Evropskom okviru za klimu i energiju, planira smanjenje finalne potrošnje energije od 32,5%³ do 2030. godine. Integracija Srbije u zajedničko energetsko tržište Evropske unije odigra-

² Fiskalni savet: Lokalne javne finansije: Problemi, rizici i preporuke, 2018. Dostupno na: [http://www.fiskalni-savet.rs/doc/analize-stavovi-predlozi/Lokalne%20javne%20finansije_%20Problemi,%20rizici%20i%20preporuke%20\(2017\).pdf](http://www.fiskalni-savet.rs/doc/analize-stavovi-predlozi/Lokalne%20javne%20finansije_%20Problemi,%20rizici%20i%20preporuke%20(2017).pdf)

va se pod vođstvom Energetske zajednice, međunarodne organizacije koja je osnovana sa ciljem da se energetsko tržište EU proširi na jugoistočnu Evropu i šire, kroz stvaranje pravnog, tržišnog i regulatornog okvira i prihvatanje pravno obavezujućih odluka koje će omogućiti prenos zakonodavstva EU u oblasti energetike u zakonodavstvo država članica. Srbija je Ugovoru o osnivanju Energetske zajednice pristupila 2005. godine.

Republika Srbija je 2010. godine kroz **usvajanje Prvog Akcionog plana za energetsku efikasnost**, načinila prvi korak ka uspostavljanju sistema za odgovorno upravljanje energijom i uvođenje reda u potrošnju energije u javnom sektoru. Ovim dokumentom usvaja se cilj predviđene ukupne uštede energije u 2018. godini, koji iznosi 9% referentne potrošnje energije u 2008. godini i predviđa se usvajanje Zakona o racionalnoj upotrebi energije, kroz koji je predviđeno uvođenje energetskog menadžmenta za velike i javne potrošače energije.

2013. godine usvojen je Zakon o efikasnom korišćenju energije. Smanjenje negativnih uticaja energetskog sektora na životnu sredinu i podsticanje odgovornog ponašanja prema energiji, na osnovu sprovođenja politike efikasnog korišćenja energije i mera energetske efikasnosti, navode se kao neki od ciljeva ovog Zakona. Ovim zakonom, sistem energetskog menadžmenta definisan je kao „sistem organizovanog upravljanja energijom koji obuhvata najširi skup regulatornih, organizacionih, podsticajnih, tehničkih i drugih mera i aktivnosti, kao i organizovanog praćenja i analize proizvodnje,

³ Za više informacija pogledati: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_en

prenosa, distribucije i potrošnje energije, koje u okvirima svojih ovlašćenja, utvrđuju i sprovode organi državne uprave, organi jedinica lokalne samouprave i obveznici sistema energetskog menadžmenta“⁴.

Kao subjekti sistema energetskog menadžmenta prepoznati su: Vlada, resorno Ministarstvo, obveznici sistema energetskog menadžmenta, energetski menadžeri i ovlašćeni energetski savetnici. Organi državne uprave i drugi organi Republike Srbije, organi autonomne pokrajine, organi jedinica lokalne samouprave sa više od 20 000 stanovnika, kao i druge javne službe koje koriste objekte u javnoj svojini, navedeni su kao obveznici u javnom sektoru⁵. Kad je reč o jedinicama lokalne samouprave kao obveznicima, prema podacima dobijenim kroz Popis stanovništva Republike Srbije u 2011. godini, reč je o 79 jedinica lokalne samouprave: 22 grada, 56 opština i grad Beograd. Obveznici sistema energetskog menadžmenta dužni su da, između ostalog:

- 1) Realizuju planirani cilj uštede energije koji propisuje Vlada;
- 2) Imenuju potreban broj energetskih menadžera;
- 3) Donose Program i Plan energetske efikasnosti i dostave ga Ministarstvu, na njegov zahtev;
- 4) Sprovode mere za efikasno korišćenje energije, navedene u prethodno pomenutim Programima i Planovima;
- 5) Dostavljaju Ministarstvu Godišnje izveštaje o ostvarivanju ciljeva uštede energije.

⁴ Zakon o efikasnom korišćenju energije (Službeni glasnik RS, br. 25/2013), Član 5, Stav 38

⁵ Ibid, Član 16, stav 4

⁶ Ibid, Član 19

U obaveze energetskog menadžera, imenovanog od strane obveznika spadaju: prikupljanje i analiza podataka o načinu korišćenja energije, priprema programa i planova energetske efikasnosti, predlaganje mere koje doprinose efikasnijem korišćenju energije i njihova realizacija, priprema godišnjeg izveštaja o ostvarenim ciljevima uštede, i druge aktivnosti i mere propisane Zakonom⁶. Kao uslov za imenovanje na poziciju energetskog menadžera, postavljeno je posedovanje licence, koja se dobija na osnovu položenog ispita za obavljanje poslova energetskog menadžera. Licencu izdaje resorno Ministarstvo, a poslovi organizovanja obuke i polaganja ispita za energetske menadžere povereni su Mašinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu⁷.

Obrazovni profil kandidata za energetske menadžere takođe je precizno definisan Zakonom. Ispit za obavljanje poslova energetskog menadžera može polagati lice koje ima stečeno visoko obrazovanje u oblasti tehničko-tehnoloških nauka, ili završene master studije u oblasti mašinstva, elektrotehnike ili tehnologije⁸. Preciznije određivanje ovih naučnih oblasti pruženo je kroz Pravilnik⁹, u kojem se kao oblasti u okviru tehničko-tehnoloških nauka navodi 13 različitih oblasti, od Arhitekture, Građevinskog inženjerstva, Mašinskog inženjerstva, do Organizacionih nauka.

⁷ Rešenje Ministarstva dostupno na ovom linku : : https://www.mas.bg.ac.rs/_media/fakultet/obuke/obuka-energetskih-menadzera/6_re%C5%A1enje_kojim_se_ovla%C5%A1%C4%87uje_mf.pdf

⁸ Zakon o efikasnom korišćenju energije (Službeni glasnik RS, br. 25/2013), Član 29

⁹ Pravilnik o naučnim, umetničkim, odnosno stručnim oblastima u okviru obrazovno-naučnih odnosno obrazovno-umetničkih polja, Službeni glasnik RS", br. 30/07, 112/08 i 72/09, Član 3

Programi energetske efikasnosti, koje gradovi i opštine, kao obveznici sistema energetske menadžmenta, treba da usvoje, trebalo bi da sadrže: planirani cilj ušteda energije u skladu sa krovnim dokumentima – Strategijom razvoja energetike i pratećim Programom ostvarivanja, kao i Akcionim planom za energetske efikasnosti koji donosi Vlada; pregled i procenu godišnjih energetske potreba, predlog mera i aktivnosti koje će obezbediti efikasno korišćenje energije, nosioce, rokove i procenu očekivanih rezultata mera, kao i sredstva potrebna za sprovođenje programa¹⁰. Programi se donose za trogodišnji period i njihova primena se konkretizuje kroz usvajanje planova na godišnjem nivou. Pored toga, gradovi i opštine treba da Ministarstvu godišnje dostavljaju i Izveštaj o ostvarivanju ciljeva navedenih u programu i planu energetske efikasnosti, usklađenih sa ciljevima u Akcionom planu Vlade. Po usvajanju Zakona počeo je da teče rok od 12 meseci, u okviru kojeg je Ministarstvo trebalo da usvoji neophodna podzakonska akta koja bi upotpunila pravni okvir za sistem energetske menadžmenta. Isti rok je važio i za jedinice lokalne samouprave da uspostave sistem na način predviđen Zakonom. U martu i aprilu 2016. godine kompletiran je set podzakonskih akata koji omogućavaju funkcionisanje sistema energetske menadžmenta. Treći akcioni plan za energetske efikasnosti, koji definiše ciljeve uštede, usvojen je 6. januara 2017. godine. Obveznici sistema bili su dužni da usvoje Program energetske efikasnosti u roku od 60 dana od donošenja Trećeg akcionog plana.

¹⁰ Zakon o efikasnom korišćenju energije (Službeni glasnik RS, br. 25/2013), Član 10

Sistem energetske menadžmenta još uvek u početnoj fazi uspostavljanja

Šest godina nakon usvajanja Zakona i dve godine nakon usvajanja podzakonskih akata kojima se uspostavlja ovaj sistem, **sistem energetske menadžmenta u gradovima i opštinama u Srbiji nije zaživeo**. Brojni gradovi i opštine u Srbiji nisu preduzeli neophodne korake, definisane Zakonom o efikasnom korišćenju energije, koji vode ka uspostavljanju sistema energetske menadžmenta. Beogradska otvorena škola sprovela je u toku 2018. godine istraživanje fokusirano na sprovođenje osnovnih odredbi Zakona o efikasnom korišćenju energije, koje predstavljaju korake za uspostavljanje sistema energetske menadžmenta. Istraživanje je pokazalo da u ovom trenutku **60% gradova i opština koji su obveznici sistema energetske menadžmenta nema energetske menadžere**. Ovi podaci su saglasni sa evidencijom Odseka za energetske efikasnosti i obnovljive izvore energije, u kojoj se nalaze energetske menadžeri 33 grada i opštine, od kojih samo jedan nije obveznik sistema energetske menadžmenta. Samo 7 gradova i opština, što je ispod 9 posto obveznika, podnelo je Ministarstvu Godišnji izveštaj o ostvarenim ciljevima uštede za 2017. godinu, koji predstavlja osnov komunikacije između lokalnih i republičkih vlasti, koji treba da, pravovremenim i proverljivim podacima, omogući da se vrši revizija uspešnosti politike energetske efikasnosti i planiraju nove mere. **Skoro 95% gradova i opština obveznika još uvek nema usvojen Program energetske efikasnosti**, dokument koji treba da predstavlja polaznu osnovu za uspešno spro-

vođenje politike energetske efikasnosti na lokalnom nivou.

Uzroci sporog napretka u uspostavljanju sistema energetske menadžmenta

Gradovi i opštine nisu u mogućnosti da zaposle kompetentan kadar.

Nemogućnost zapošljavanja na poslovima sistema energetske menadžmenta proizilazi iz, sa jedne strane, jasno propisanog stepena kvalifikacije koje treba da poseduje osoba koja može obavljati poslove energetske menadžera, i zabrane zapošljavanja u javnom sektoru koja je trenutno na snazi, sa druge strane.

Naime, kvalifikacije koje mora da ispunjava osoba koja će najpre biti poslata na obuku pri Mašinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu radi sticanja licence, a potom i imenovanja na poziciju energetske menadžera propisane su zakonskim okvirom. Gradovi i opštine koje nemaju adekvatan kadar za ovu poziciju suočavaju se sa problemima, budući da je od kraja 2013. godine na snazi zabrana novih zapošljavanja u javnom sektoru. Zakonom o izmenama i dopunama budžetskog sistema („Službeni glasnik RS”, broj 108/13), koji je stupio na snagu 7. decembra 2013. godine, propisana je zabrana zasnivanja radnog odnosa sa novim licima radi popunjavanja slobodnih, odnosno upražnjenih radnih mesta kod korisnika javnih sredstava do 31. decembra 2015. godine. Zabrana zapošljavanja je uvedena u sklopu aranžmana Republike Srbije sa Međunarodnim monetarnim fondom, u cilju fiskalne konsolidacije. Važenje ove zabrane nekoliko puta je produžavano, poslednji put krajem 2017. go-

dine, kada je, uz predlog budžeta za 2018. godinu, Vlada usvojila i Fiskalnu strategiju¹¹, kojom se predviđa produženje važenja ove zabrane do kraja tekuće godine. Prostor za angažovanje kompetentnog kadra na poslovima energetske menadžmenta dodatno je sužen izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu iz 2015. godine¹². Ovim Zakonom uvedena je posebno važna izmena kojom se predviđa da javna preduzeća, fondovi i direkcije gube status indirektnih korisnika budžeta.

Nedostaju kapaciteti na lokalnom nivou za uspostavljanje sistema energetske menadžmenta

Izazovi u pogledu nedovoljnih kapaciteta za uspostavljanje sistema energetske menadžmenta dvostruke su prirode. Pre svega, **nedovoljan broj ljudi je angažovan na poslovima vezanim za sistem energetske menadžmenta:**

- 63% ispitanih gradova i opština, koji imaju energetske menadžere, nemaju više nijednu osobu zaposlenu na poslovima praćenja i kontrole potrošnje energije

- 55% ispitanih gradova i opština, koje još uvek nemaju imenovanog energetske menadžera, nemaju nijednu osobu zaposlenu na ovim poslovima.

Broj zaposlenih u gradskoj, odnosno opštinskoj upravi, naveden je kao glavna prepreka ka uspostavljanju sistema energetske menadžmenta, od strane 64% gradova i opština. Predstavnici gradova i opština koji su učestvovali u istraživanju

¹¹ Vlada Republike Srbije, Fiskalna strategija za 2018. Godinu sa projekcijama za 2019. i 2020. Strana 106; Dostupno na: <http://www.kombeg.org.rs/Slike/Komora/2018/januar/Fiskalna%20strategija%202018.pdf>

¹² Zakon o izmenama i dopunama Zakona o budžetskom sistemu, Sl. glasnik RS”, br. 103/2015

ocenjuju, između ostalog, da je, na poslovima kontrole i upravljanja potrošnjom energije u jednom gradu ili opštini, potrebno angažovati tim ljudi, a ne jednu osobu, kao i da bi broj ljudi angažovanih na ovim poslovima trebalo da zavisi od veličine grada ili opštine.

Pored toga, zaposlenima na poslovima energetske menadžmenta potrebno je više znanja i veština za obavljanje tog posla. Nedostatak kapaciteta zaposlenih označen je kao ključna prepreka ka uspostavljanju sistema energetske menadžmenta u 60% ispitanih gradova i opština, a 83% gradova i opština prepoznalo je potrebu za organizovanjem dodatnih obuka na temu uspostavljanja i funkcionisanja sistema energetske menadžmenta. Najveće interesovanje među gradovima i opštinama, kada su u pitanju teme obuka, vlada za obuke na temu izrade Programa energetske efikasnosti - 75%, dok je skoro 60% izrazilo interesovanje za obuke na temu izrade Godišnjeg izveštaja o ostvarenim ciljevima uštede.

Preporuke za unapređenje

Omogućiti stalno angažovanje stručnih lica na obavljanju poslova vezanim za sistem energetske menadžmenta

Prvi korak ka napretku u uspostavljanju sistema energetske menadžmenta jeste ukidanje zabrane zapošljavanja u javnom sektoru. Zabrana zapošljavanja, koja je trenutno na snazi, onemogućava stalno angažovanje stručnih lica na pozicijama energetske menadžmenta, što predstavlja prvi korak ka uspostavljanju sistema energetske menadžmenta u gradovima i opštinama. Budući da

je obrazovni profil lica koja ispunjavaju uslove da budu imenovana striktno definisana, mnogi gradovi i opštine se suočavaju sa nedostatkom kadrova iz redova stalno zaposlenih, tako da su onemogućeni da angažuju kompetentna lica. Ukidanje zabrane zapošljavanja i ostavljanje prostora gradovima i opštinama da zaposle kompetentan kadar jedini je način da se sistem postavi na zdrave osnove i zaustavi trenutna negativna praksa dodavanja poslova energetske menadžmenta tekućim poslovima izvršilaca.

Uz zabranu zapošljavanja na snazi, jedino alternativno rešenje za gradove i opštine, kako bi mogli da uspostave sistem energetske menadžmenta, jeste poveravanje ovih poslova stručnim licima izvan gradske ili opštinske uprave po osnovu ugovora (outsourcing). Prostor za ovakav angažman predviđen je Članom 18 Zakona o efikasnom korišćenju energije, u kojem se navodi da: „Obveznik sistema iz člana 16. tačka 4) ovog zakona (obveznici u javnom sektoru) može da imenuje energetske menadžere iz reda stalno zaposlenih lica kod obveznika sistema ili po osnovu ugovora“. Prema trenutno raspoloživim podacima, dostupnim na Internet stranici Ministarstva rudarstva i energetike, na kojoj se nalazi registar licenci energetske menadžmenta, 66 lica poseduje licencu za obavljanje poslova iz oblasti opštinske energetike¹³. Angažovanje ovih lica za obavljanje poslova energetske menadžmenta od strane gradova i opština trenutno je jedino rešenje za one gradove i opštine koji među svojim zaposlenima nemaju kompetentan kadar.

¹³ Dostupno na: <https://sem.mre.gov.rs/Home/Energy-ManagerList>, poslednji put pregledano 15.10.2018.

¹⁴ "Sl. glasnik RS", br. 129/2007, 83/2014 - dr. zakon, 101/2016 - dr. zakon i 47/2018

Gradovi i opštine, u nedostatku resursa, mogu se i udružiti na planu vršenja obaveza iz oblasti sistema energetske menadžmenta. Prema Zakonu o lokalnoj samoupravi¹⁴, gradovi i opštine mogu, radi saradnje na ostvarivanju zajedničkih ciljeva, planova i programa razvoja, udruživati sredstva i obrazovati zajedničke organe, preduzeća, ustanove. Ova se mogućnost može iskoristiti za formiranje regionalnih kancelarija za energetske menadžment. Regionalne kancelarije za energetske menadžment mogu se uspostaviti i pri već formiranim zajedničkim udruženjima gradova i opština, poput regionalnih razvojnih agencija.

Kontinuirano raditi na podizanju kapaciteta za upravljanje sistemom energetske menadžmenta na lokalnom nivou

Potrebno je redovno organizovati obuke na temu funkcionisanja sistema energetske menadžmenta za zaposlene u gradskim i opštinskim upravama. Pored primarne obuke, koja prethodi licenciranju, koju sprovodi Mašinski fakultet u Beogradu, potrebno je organizovati obuke i za predstavnike lokalnih samouprava koji već rade na energetske menadžmentu. Obuke se mogu organizovati po principu "peer to peer", kroz koje bi licencirani energetske menadžeri sa iskustvom i rezultatima u radu obučavali kolege iz drugih gradova i opština. Postoji veliki prostor za angažovanje organizacija civilnog društva i stručne javnosti u oblasti mapiranja potreba, koncipiranja obuka za unapređenje sistema energetske menadžmenta. Organizacije civilnog društva svojim kapacitetima mogu podržati organizovanje obuka i razmenu iskustva među predstavnicima lokalnih samoupra-

va angažovanih na poslovima energetske menadžmenta. Sredstva i podrška za organizovanje ovakvih obuka može se obezbediti iz Budžetskog fonda za energetske efikasnost. Za sredstva iz Budžetskog fonda na dosadašnjim konkursima aplicirali su gradovi i opštine, sa projektima koji su se uglavnom odnosili na energetske efikasnost termičkih omotača javnih zgrada. Konkursi bi trebalo da, po uzoru na Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti Republike Hrvatske, budu otvoreni i za organizacije civilnog društva, i da predviđaju realizaciju projekata u oblasti edukacije¹⁵.

O istraživanju

Istraživanje na temu uspostavljanja sistema energetske menadžmenta u Srbiji sprovedeno je u toku 2018. godine. Istraživanje je sprovedeno na osnovu "online" upitnika koji je poslat na adrese svih jedinica lokalne samouprave u Srbiji, u saradnji sa Stalnom konferencijom gradova i opština (SKGO). Podaci o broju imenovanih energetske menadžera i podnetih Godišnjih izveštaja o ostvarenim ciljevima uštede dobijeni su od strane predstavnika Ministarstva rudarstva i energetike, u oktobru 2018. godine. Istraživanje je sprovedeno u okviru projekta „Energija zajednice: Do dekarbonizacije i demokratskog upravljanja kroz unapređenje energetske menadžmenta“, koji je Beogradska otvorena škola sprovodila u periodu od 2016. do 2018. godine, uz podršku Fonda braće Rokfeler.

¹⁵ http://www.fzoeu.hr/hr/zastita_okoliša/edukacija_i_ostali_projekti/projekti_organizacija_civilnog_drustva/